Senedd Cymru
Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad
—
Welsh Parliament
Legislation, Justice and Constitution Committee

Mike Hedges AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig

17 Tachwedd 2020

Annwyl Mike

Datganiadau ysgrifenedig o dan Reol Sefydlog 30C: Rheoliadau Cynhyrchion Amaethyddol, Bwyd a Diod (Diwygio etc.) (Ymadael â'r UE) 2020

Gwnaethom ystyried datganiad ysgrifenedig Llywodraeth Cymru, a osodwyd o dan Reol Sefydlog 30C, mewn perthynas â **Rheoliadau Cynhyrchion Amaethyddol, Bwyd a Diod (Diwygio etc.) (Ymadael â'r UE) 2020** yn ein cyfarfod ar **9 Tachwedd 2020**.

Mae'r Rheoliadau sy'n destun y datganiad ysgrifenedig yn gwneud nifer o newidiadau i ddeddfwriaeth ddomestig a deddfwriaeth sy'n deillio o'r UE, a'u pwrpas yw darparu ar gyfer gweinyddu a gorfodi Dynodiadau Daearyddol (GI) yn ddomestig ar gyfer Prydain Fawr.

Rydym yn ymwybodol o'r **gwaith** a gyflawnodd eich Pwyllgor y llynedd ar enwau bwyd gwarchodedig ac, oherwydd diddordeb a chyfrifoldebau cyffredinol eich Pwyllgor yn y maes hwn, rydym am dynnu eich sylw at y Rheoliadau a'r datganiad ysgrifenedig am y rhesymau a nodir isod.

Cytunodd y DU a'r UE, yn y Protocol Ymadael Iwerddon-Gogledd Iwerddon y bydd dynodiadau daearyddol Gogledd Iwerddon yn parhau i gael eu gwarchod gan drefn Dynodiadau Daearyddol yr UE ar ôl diwedd y cyfnod pontio. Efallai y gwyddoch fod dyfodol Dynodiadau Daearyddol o ran y DU a'r UE yn cael ei drafod ar hyn o bryd fel rhan o'r trafodaethau ar y berthynas rhyngddynt yn y dyfodol. Pe bai dim cytundeb, byddai angen i gynhyrchion Prydain Fawr gydymffurfio â gweithdrefn ymgeisio trydydd gwledydd yr UE i gael cofrestriad yr UE.

Bydd y diwygiadau a wneir gan y Rheoliadau hyn felly'n creu cynlluniau Dynodiadau Daearyddol Prydain sy'n gweithio, a rheoliadau'r DU y gellir eu gorfodi yn ddomestig ar gyfer y sectorau gwin a diodydd gwirodol, gyda'r nod deuol o sicrhau gwarchodaeth barhaus i 86 o enwau presennol cynnyrch y DU sydd wedi'u cofrestru fel Dynodiadau

Daearyddol o dan gynlluniau'r UE a sicrhau bod y DU yn parhau i gyflawni ei chyfrifoldebau o ran Sefydliad Masnach y Byd.

Mae'r Rheoliadau hefyd yn darparu ar gyfer defnyddio logo Dynodiadau Daearyddol newydd ar gynhyrchion gwarchodedig fel rhan o’r cynllun, h.y. bydd cig oen Cymreig fel bwyd gwarchodedig yn dod gyda logo 'gwarchodedig gan y DU' yn y dyfodol.

Mae anghytundeb rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU ynghylch a yw cynlluniau Dynodiadau Daearyddol wedi'u datganoli. Yn ei datganiad ysgrifenedig, mae Llywodraeth Cymru yn dweud ei barn ar y pwynt hwn:

> “Mae swyddogion Llywodraeth Cymru o'r farn bod Rheoliadau 2020 yn cynnwys darpariaethau sy'n rhoi swyddogaethau i'r Ysgrifennydd Gwladol mewn meysydd sydd o fewn cwmpas cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.
>
> (…)
>
> Mewn perthynas â chynlluniau GI, mae gennym ddiddordeb mawr mewn sicrhau bod GIs Cymru yn cael eu diogelu ledled y DU (ac yn ddelfrydol, drwy'r trafodaethau ar bartneriaeth yr UE yn y dyfodol).   * Mae offerynnau blaenorol sy'n cael eu cydgrynhoi yn Rheoliadau 2020 wedi bod yn destun gohebiaeth barhaus rhwng Defra a Llywodraeth Cymru, gyda swyddogion Llywodraeth Cymru yn anghytuno â safbwynt Defra bod GIs yn ymwneud â materion a ddargedwir.”

Mae Gweinidogion Cymru, fodd bynnag, wedi cytuno y bydd ganddynt rôl ystyrlon yn y trefniadau llywodraethu ar gyfer y cynllun Dynodiadau Daearyddol. Sicrhawyd y rôl hon drwy gytundeb rhynglywodraethol; fel y bydd eich Pwyllgor yn gwybod, nid yw cytundebau o'r fath yn rhwymo'r naill lywodraeth na'r llall. At hynny, nid yw'r ateb hwn i'r anghydfod, wrth gwrs, yn datrys y mater a yw cynlluniau Dynodiad Daearyddol wedi'u datganoli. Ni chyhoeddwyd dim cytundeb rhynglywodraethol fe ymddengys.

Efallai yr hoffech wybod hefyd fod y Rheoliadau yn creu swyddogaethau cydredol y gall Gweinidogion Cymru a Gweinidogion y DU eu harfer. Os yw'r Senedd yn dymuno dileu elfen Gweinidog y DU o swyddogaeth gydredol, yna byddai'n rhaid i Lywodraeth y DU gydsynio i'w dileu. I'r graddau hynny, mae'r Rheoliadau'n effeithio ar gymhwysedd deddfwriaethol y Senedd. Mae Llywodraeth Cymru yn cynnal trafodaethau gyda Llywodraeth y DU ynghylch Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor a wnaed o dan adran 109 o *Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.* Byddai Gorchymyn o'r fath yn negyddu'r effaith ar gymhwysedd deddfwriaethol y Senedd drwy ddileu'r angen am gydsyniad Llywodraeth y DU mewn perthynas â swyddogaethau cydredol, ond nid yw’r amserlen ar gyfer y Gorchymyn hwn ar gael hyd yma.

Byddwch yn gwybod fod Dynodiadau Daearyddol Bwyd (Enwau Bwyd Gwarchodedig) yn parhau yn un o'r meysydd polisi fframweithiau cyffredin sy'n destun dadl. Mae dadansoddiad Llywodraeth y DU o fframweithiau cyffredin ym mis Medi 2020 yn nodi bod y mater hwn yn destun trafodaethau parhaus rhwng y llywodraethau. Nid yw'n eglur i ni pam mae Llywodraeth y DU wedi bwrw ymlaen â'r Rheoliadau hyn pan nad yw trafodaethau o'r fath wedi'u cwblhau. Felly, er bod y Rheoliadau hyn yn ceisio cynnal cyfundrefn bresennol yr UE ar ôl y cyfnod pontio, pe bai unrhyw lywodraeth yn y DU yn

ceisio gwyro oddi wrth y cynllun a gyflwynir gan y Rheoliadau hyn, nid oes proses y cytunwyd arni ar gyfer rheoli sefyllfa o'r fath.

Rydym hefyd yn ymwybodol bod eich gwaith blaenorol ar y mater hwn wedi nodi pryderon ynghylch effaith unrhyw gytundebau masnach yn y dyfodol ar gynllun Dynodiadau Daearyddol.

Rwy'n ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i fynegi ein pryderon am lunio'r Rheoliadau, yn enwedig gan eu bod yn codi materion o bwysigrwydd cyfansoddiadol, pwysigrwydd gwleidyddol a phwysigrwydd cyfreithiol. Rwyf hefyd yn bwriadu tynnu sylw at gymhlethdod cynyddol y setliad datganoli yng Nghymru, fel y dangoswyd yn sgîl yr anghydfod ynghylch y Rheoliadau.

Yn gywir

Mick Antoniw AS
Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg
We welcome correspondence in Welsh or English